

VADÁSZ- ÉS VERSENYLAP.

Kedd, november 30.

33. sz.

Második évfolyam 1858.

Töredékek

egy öreg erdélyi vadásznak „Az erdélyi régibb és közelebbi vadászatok és vadak“ czimű emlékirataiból.

Előszó.

Hova lettek vadászatszerető nemzetem ős dalai? hol vannak a vadászregék, mellyek a nemzet férfias vadásztársaságaiban a nagy ősök békenapjaiban, ajakról ajakra szálltak? El vannak feledve. Örökre letűntek, mint tán a nemes szenvedély, melly a magyar nemzetet béke idején harcra edzette.

Elpuhultunk, elférfiatlankodtunk. Ez oroszlánfajta nemzet fiai ma már alig bírják felfogni a vadászati szenvedély férfias örömeit. E kéj és kényelemhajhász kor, a szenvedélyt, melly a vadászt esőnek, viharoknak, szomjúságnak kiteszi, nem érti többé. A fiatal nemzedék egy része a kártyajátékos, a kéjencz, a tékozló, ki puha pamlagon meríti ki élete erejét: nem olly dőre, mint a szegény vadász, ki a szabad természet ölen férfias időtöltést keresve, vad után száguld, gondolatait szárnyra bocsátja, testi s lelki erejét felfrissíti. A vadász megvetéssel fordul el a puha kedvtelésektől s önmagában harcra apáink egy példányát látja; ki békében

vadakkal csatázik, hogy majd ha kell, egy ép erős nemzedék álljon csatasíkra.

E sorok írója legkevésbé sem érzi magát hivatva az életörömök közti párvonal elhuzására. Mint szenvedélyes vadász, ki élte estvéjéről nagyon megelégedve néz vissza lepergett évei vadászgyönyöreire; kinek keblét a vadászörömök emlékei még mind édes dobogásba hozzák: meglehet részrehajló lehetne. Mert azon órákat, melyeket a dús erdők ölén, Isten szabad ege alatt, a mély titkokat rejtő természet buvárlásában, szabadon mint az ég repülő madara, ártatlan élvezetek közt töltött, élte legszebb, legtettdúsabb perczei közé számítja; s meggyőződése szerint, sokkal többet élt, többet élvezett, szíve több édes rezgésbe jött, mint azoké, kik a puha örömvadászatok ölében megfrissülés helyett, bádgyadtságra ébrednek drágán fizetett mámorukból.

A közelebbi időkben szép magyar nemzetem ismét eddigi küzdterére lépett. Honfiam jelesebbjei a lófuttatás, kopászat, vadászat s agarászat terére ismét, mint hajdan megjelentek, A vadászat, e vérfrissítő, kedélyt élesztő, izmokat edző s bátorságot fejtő nemés időtöltés, ismét előtérbe kezd nyomulni. Nemzetem ujlag visszatér a präservatívához, melly lelki s testi erejét századokon át a világ bámulatává emelte.

A nagy talizmán csekélynek látszó titkát honfiam jobbrésze hamar felismerte. A férfiaságfejtő gazdászat irodalma mellett, igen helyesen léptetett fel a lovászat és vadászat is a magyar irodalom terére. Lóra termett a magyar, fegyverre termett e nemzet s ha a béke napjaiban lófuttatás, kopászat s vadászat lesz kedvtelése, megszokja a veszéllyel szembenézést, midőn kell.

Mint, ki ez elvnek egész éltém folyamán példát mutató apostola voltam, közelebbről azon szerencsével tisztelttettem meg, hogy Hazám jelesebbjei arra szólítottak fel, miszerint Erdély régibb és ujabbkori vadászatát és vadait leirjam. E szép megbizás elfogadásával soká vonakodtam; bárha, mint e hon legöregebb és szenvedélyesebb vadásza, arra sok részben képesítve érzém magamat, sok minden visszariasztott. Többek közt mint nem író sehol se láttam a hazai vagy külföldi irodalomban a helyes mintát, a vadászat gyakorlati leírását, mintha minden vadászjelenetet szobatudósok férczeltek volna össze, kik a nemes kedvtelést vagy túlfeszíték vagy eltörpíték. Aztán fiatalabb koromban még megjárta volna, midőn ré-

gi pályatársaim ismereteit fel is használhatandám. De most egyedül állok azokat elseprették a nehéz idők. Azok most az amerikai indus boldogító hite szerint a túlvilág őserdőiben, hol ekevas nem túrta fel a nemes vad fektét, tán vadászörömeiket folytatják egy boldogabb hazában.

De miután mentegetődzésemet az illetők el nem fogadták s vonakodásom felett nemzeti bűn, a részvétlenség bűnének színe lengett volna, a mennyit tehetek, annyit a jövő kornak fenntartani magam elhatározám.

Elkezdém, de azonnal eléálltak, az előre sejtett akadályok : az adatok és műszavak hiánya. Ezerszer beláttam, hogy sokkal könnyebb, hanyatló éveim daczára is, kedvtelten vadászva mászni a bérczeket, mint a vadászati emlékeket leírni.

A régi adatok hiányában, felszólítám a történet mezeje legnagyobb, legfürkészőbb vadászát gróf Kemény Józsefet, de tőle azon szomorító választ nyertem, hogy midőn a pétervári tudóstársaság tagjává neveztetett, fölkérte, hogy az erdélyi ősvadokról s vadászatokról írjon. S ő, Istváni Boldizsár és Apor Péter e tárgyú becses kéziratait Szebenben egy nyugalmazott századosnak adá, hogy azokat francziára áttegye. A százados pedig, megmagyarázhatlan tévedésből, a fordítással együtt a kéziratokat is Pétervárra utasítá ; s így legbecsesebb kutfejeitől megfosztatott s gróf Kemény többszöri sürgetéseimre sem segíthetett ki. Többi megtalált történetbuvár barátaim se pótolhatták e veszteséget.

Mit teheték egyebet, minthogy a traditiókhöz, némelly idősb urak emlékezetéhez és saját emlékező tehetségemhez folyamodjam. Előre meg voltam győződve, hogy e három kútfő, a történeti rend és alak ellen sok részben hibázhatott. De azt is hiszem, hogy jobb nem létében, meglehetősen szolgálatot hoztam, míg a jövő kor kiegészítendi.

Mi a műszavakat illeti, szintén nem valék szerenesésebb mint az adatokkal. E részben többet birunk, de még több ment feledékenységbe ; az újabbak pedig merőben hiányzanak. Pályatársaimat, főleg a néposztály vadászait figyelemmel kísértem és kérdezgettem. De mindössze is kevésse boldogulhattam.

Csekély munkám szövegén át készakarva korunk népies vadásznyelvét használtam, mert olly vadásznyelvünk, melly az irodalmi nyelv színvonalára emelkedett volna, nincs. De erős hitem, hogy lesz.

Megkísértettem előadásom folytán a meglévő táj- és műszavakat felhasználni, hogy egy alkotó szellem mai nyelvészetünk állásából annál több

kiindulási pontra találhasson. Korunk parlagon kapta s mi, kik kenyerünk jobb részét megettük, parlagon hagyjuk e tért, melly egykor nem lehetett illy kopár.

Erdély fénykorában, a nemzeti fejedelmek idejében, mellyben egy Bethlen Gábor, első Rákóczi György, első Apafi Mihály . . . Szilárdi, Kemény János és Apor Péter, e kor írói szerint. . . a fejedelmi gondok, vagy a győzelmes harcok után virányos mezőkön, lombos bérceken, nyerítő paripákon üzék a sebes sólymok, vagy a csaholó vadászebek nyomát, hazánk e messze tünt hősies korszakában lehetlen, hogy e nagy magyarok, és nagy vadászok, kik százanként tarták a kopókat s a hon minden vidékein szabályos vadászcsapatokat rendeztek, lehetlen mondom, hogy olly vadásznyelvvvel ne bírtak volna, melly méltó volt Erdélyhez, hol a nemzeti érzelem akkor olly erős, hogy Európa minden népei és nemzetei közt első volt, ki törvényeit nemzeti nyelven kezdé szerkeszteni.

És hová sülyedtünk! Most vadászatainkon vagy a köznép nyelvén fejezzük ki magunkat, vagy minden harmadik szavunkat német, francia, vagy angol kitételekkel gonoszul czifrázva fülsértőleg keverjük.

Tehetősebbjeink idegen vadász eselédjeikkel nem a mi, hanem azok nyelvén beszélnek, saját vadásznyelvünk csak a köznép ajkán hangzik el.

Hanem bizom nemzeti irodalmunk óriási haladásában, hogy nem soká e térre is elhatol a fejlesztő buvárlat nemtője. Vigasztaló reménykép él bennem a hit, hogy hazám fölébredt férfiasága, melly a vadászat, lovaszat körül annyira nyilatkozik s melly a vadászat s lóverseny lapját előteremtette s fenntartja, e lapok lelkes írói s szép irányu fiatal szerkesztője közreműködése s vezetése mellett, pár tized alatt vadásznyelvünket azon csínra és tökélyre emeli, melly méltó nemzetünk férfias tüzéhez s irodalmunk sebes fejlődéséhez.

Akkor kis munkám előadása homályba fog borulni és senki se fogja bár gyanítani is a küzdést, melylyel itt ott áthatoltam, keresve de nem találva nemzeti nyelvünk feledett műszavait.

Kivánatos, hogy vadásznyelvünk parlaga felfedezett és ujonnan alkotott szebbnél szebb nyelvvirágokkal minél előbb s minél dúsabban legyen bevirágozva! Mert nyelvében él s dicsőül a nemzet. . . A korcsnak maradéka nincs.

Az egész hiányait mentsék az idők. Borús napjaim lehangoló behatása ártott a szabályszerű rendezésnek. A művészi alaknak pedig hadat

izent azon hatvanhat év, melly az író vállaira ólomsúllyal nehezkedett, olly íróéra, ki életét inkább szabadban tölté, mint íróasztal mellett.

A hangulatról, melly e sorokat átlengi, a régi táblabírók honszerető nemzeties hangulatára ismersz jó Hazámfia! E lapok írója a sorstól azon függetlenséggel volt megáldva, hogy a táblabírói, tiszteletbeli cím és hivatalon kívül mást nem ohajtott, el sem fogadott. Büszke volt a táblabírói címre, mert legalább Erdélyben, ők képezék a magyar nyelv s nemzeti-ség és ősi szokások legbonthatlanabb phálánxait. És boldog volt ez osztály! . . . mert arra tört, hogy utódainak boldog hazát hagyhasson.

E tisztos nemzeti szellemű osztály utolsója szól e lapokban az unokákhoz. A táblabíró osztály történéseinek utolsója szól a régi magyarok hangján. Engedje a magyarok Istene, hogy tollam ne legyen az utolsó táblabírói toll, hogy ez osztály magyaros, őszinte meleg, egyszerű de férfias hangja a haladó kor izlésétől megtisztultan, nemzetem irodalmát, nemzeti létünk ez alaposzlopát, mint zöldellő repkény örökre körül virágozza.

(Folytatása köv.)

Egyesületi ménes rajza.

VISONTAITÓL.

Ez év havában volt szerencsém a lótenyésztés, lónövelés tárgyában a „Falusi gazda“ hasábjain egy indítvánnyal előlépni, melly szerint egyesületi úton akkép lenne a lótenyésztés gyakorlatilag előmozdítandó, hogy valamely vállalkozó által 5—600 hold lónak való jó legelő ajánltassék fel, hova mindenki elvlasztott csikáját, vemhes kanczáját, vagy heverő lovát bebérelhesse, szóval hogy a lónövelés lehetővé tétessék mindenki számára, habár legeltetését önmaga nem eszközölhetné gazdasági viszonyai miatt.

Ez indítvány oly általános tetszésben részesült, miszerint kötelességemnek ismerem indítványom teljes kifejtését s az elméletileg helyeselt dolognak a gyakorlatra való átvitelét bővebben s tökéletesen elemezni.

E lapok „vadász és verseny“ címet viseljenek bár, a lótenyésztés előmozdítását czélozzák, még akkor is, ha sem vadászni, sem versenyt futtatni ama lovakkal nem szándékozunk, ugy-e bár tisztelt szerkesztő úr?

Tagadhatlan, hogy vadász és versenylovaink is szűkebben neveltetnek hazánkban, mint mennyit a forgalom igénylene, de annál inkább feltűnik a hiány

melly az egyéb üzemekre szükségelt lovakra nézve tapasztaltatik s évről évre elannyira érezhetőbbé válik, miszerint el kellene csüggednünk a felett, hol vesszük majd a kocsilovat, az igást, a huszárlovat, — ha ez így halad; el kellene mind ezen csüggednünk, ha minden habozás nélkül nem tudnánk egy szebb jövő derűjére mutatni a gazdaszat úgy a lovászat érdekében.

A tájékozatlanság, a rendtelenség befolyása mindenütt érezhetőn sujtotta a gazdát s miért éppen a lovak tenyésztése körül nem lett volna érezhető az „átmenet“ melly a közelebbi évtized kizárólagos jelleme?

Az urbéri viszonyok megszüntéből a parasztlovak javulását lehetett volna észszerűleg várni, az elmélet doctorai azt hiszem neki is rohantak a „kétség kívül“ kiáltással. A gyakorlat meghazudtolja e tételt, a parasztló rosszabb, mint valaha volt! A tíz évi béke után több lovat lehet az ezredekhez szállítani? — korántsem, [sőt a hadfogadói parancsnokok panaszai nőttön nőnek, mert lovat mindig kevesebbet találunk.

Az úgy nevezett hintós, igás, gyors ló tán nagyobb bőségben van? — feleljen reá a szíves olvasó gyakorlati tapasztalása. — Példákat tudunk mondani számtalant, hogy hónapokig négy lovat összeállítani alig lehet! — Ezelőtt annyi volt a jó fogat, a cserére való ostorhegyes, a fölösleges lánczos stb., hogy a szomszédba kellett csak futni, ha lóra volt szükségünk, most a negyedik megyében juthatsz lóhoz, ott is elvéte jóhoz. Szóval a gyakorlatias lótenyésztés rendkívül rosz lábbon áll nálunk s mi fő baj, folyton folyvást súlyed!

De tegyük félre végképen az okoskodást hogy miért? miképen? hogy lehet? s több efféle, elégedjünk meg azzal a meztelen tényállással, miszerint lovaink roszak; hogy azokat javítani, a tenyésztést segíni kell, ha végkép elsüllyeszteni nem akarjuk a tenyésztés gyakorlatát s a külföldről behozatali czikképen nem akarunk gyengébb, rosszabb fajok piaczaivá aljasodni; pedig hogy nagyon olyan formán vagyunk, mutatja a számtalan lengyel és poroszországi ló sikeres behozatala! mi nehezen kerülhetette el a közönség figyelmét.

Tömérdék esinos formájú s kielégítő állású s alkatású kanczaló van egyesek birtokában koesi előtt kis városokon, falukon, pusztákon szerte széjjel s alig van reá eset, hogy eme derék kanczák tenyészökké tétessenek. Mindenki szeretne derék kanczája után csikót látni, ha az csak annyiból állana, hogy kanczáját ménhez vezettesse, a vemhesség ideje alatt kimélje s elvégre a csikót jól szoptatni, anyját addig jól tartani el ne mulassza. De hova legyen a növekvő csikóval? hova tegye a félévest? hova 3—4 éves koráig?

Vagy folytonosan istállóban kell tartania, vagy lemondani a csikó-növelésről.

Kényelmesebb lévén a második, száz oknál fogva, száz közül 99 lemond a csikóztatásról.

Azt magyaráznom aligha kell gyakorlatias olvasóm előtt, hogy lovat növelni istállón, a leglehetőlenebb dolgok közé tartozik s ha elvégre sikerülne egy két lágy csikót nagy kinnal fölnevelned, a mennyi vesződség, kár s méreggel az jár s mennyibe az került, azt azon ló soha de soha nem éri meg.

Hogy pedig az illy kanczáknak száma legio, azt mindannyian tudjuk.

Indítványunk eme kanczák után nevelendő csikókra nézve, úgy a gazdaságok kancza lovai után rosztul sikertülök tengetése helyett, javallott módot, melly szerint lehetővé lesz téve bárkinek az egyesületi ménesen lovát fölnevelni, a sánta hámos lovat fölgögyulásig legelőre kiverni, szóval mind azon előnyöket élvezni, mellyeket most csak olly gazda élvezhet, kinek magának rendesen tartott ménese van.

Az indítvány további elemezése helyett legyen szabad a kivitel tervezetével előlépünk, melly szerint az életbeléptetés megtörténjék.

A gazdasági egyesületeknek jelöltük ki a gazda szerepét, ki mint felügyelő, rendező atyáskodjék a keletkező ménes felett.

Az illető gazdasági egyesület köriratot bocsát ki, melly szerint 5—600 hold jöfőle ló-legelő kerestetik alább irt föltételek alatt :

1-ör. A vállalkozó legelőtulajdonos vagy bérnök kötelezi magát az egyesületi ménesnek átengedendő 5—600 holdat tevő legelőjét kizárólagosan az egyesületileg beadott lovak legeltetésére fordítani s holdankint csak egy lovat bevállalni az egyesület által meghatározott legelési díj mellett.

2-or. Tartozik ezen legelőt 100 holdas egyenlő részekre elbarázdálni, vagy egyéb ismerhető módon elkülönzeni.

3-or. Az egyesület a megalkudott bért biztosítja a vállalkozónak, ő azonban rendes naplót kezel a beérkező méneses lovokról, mellyből kitűnjék, hány ló jött kezelés alá s mennyi pénz vétetett be, az egyesület csak az egész legelőért eső bér hiányának pótlását fogja fedezni. Mire nézve

4-er a pártfogó egyesület által meghatároztatik :

a) hány ló lesz bevehető ;

b) mit fizessen egy csikó- vagy ló tulajdonosa egész nyaralási szakért ? mit és mennyit egy óra ? ha havonként kívánná valaki bebérleni lovát vagy csikáját.

5-ör. Lakást az egyesületi veterinarus-ménestester és csikós-gazda számára a vállalkozó adand.

6-or. A vállalkozó az egyesületi lovak számára legalább annyi fedeles szint kimutatni tartozik, melly alá fürgeteges idők esetén a lovak könnyen beterelhetők legyenek.

Ennyi a vállalkozást illető kötelezettségről. De felmarad még azon körülmény, ha netán valaki lovát abrakkal is elláttatni ohajtana, vagy legalább beteg lovának gyógyítása végett istállózást kívánná. Mire nézve azon vállalkozó legelőtulajdonosnak fog elsőség adatni, ki legalább 50—60 db lóra való istállót bir ajánlani.

Az istállózásra nézve az istálopénz egyszer mindenkorra s a takarmánynak ára havonként bejelentendő az egyesületnél s a számlák a bebérlő urak által az egyesület jóváhagyása szerint fognak követelhetők lenni, — mire nézve az egyesület néhány tagjából álló ménesbizottmányt nevez ki, melly az egyesületi ménes ügyeire felvigyáz.

Egy 5—600 holdat tevő olly legelőre, mellyért a vállalkozó 4—5 pftot kérhet, tehát melly a legtápdúsabb szín-legelő legyen, a hány hold, annyi db ló vagy csikó

egyremásra ellegelhetvén, a költségvetés előre kitűzetik az illető gazdas.-egyesület kiküldött osztály tanácsa által.

Miután az egyesület baromvovos-ménestert tart, kinek fizetése épen úgy, mint a csikós-gazdáé, szükségkép a bebérlő ló tulajdonosok terhére kell hogy essék az egyesület fogad ménestert, fogad csikós számadót, ki két bojtárt tartani köteles. Ezeknek fizetését a bérleti összeghez téve, az egész összeget közép számításnak okaért, 500 holdas legelőnél 400 lóra, 600 holdasnál 500 lóra osztja fel s aként hirdeti az egyes ló bebérlési föltételeket, hogy a ménes önmagát fenntarthassa s a ló tulajdonosok is könnyebbségben részesülhessenek az egyesülés hasznaiban.

A ménestester fizetése egyelőre p. o. 400 pfrt, a csikós-gazdának conventiója 300 pftra alapítottatik, a bérleti összeg feltéve 600 hold után 4 pfrtjával 2400 pft. Így azután az előre nem látható kiadásokra sat. vagy fizetési, bérleti többletekre még 300 pfrtot téve, az összes kiadások 3400 pftra rúgnak; melly összeg a feltételes bebérlendő lovakra lesz kivetendő. Szem előtt tartandó, hogy inkább kevesebb lóra történjék a kivetés, mint többre, hogy aztán minél kevesebb lehetőség adassék a pártfogó egyesület által leendő ráfizetésre, magától is értvén, hogy a netaláni bevételi többlet, a jövő év előnyére a pártfogó egyesület pénztárába legyen betudva, mellyből azután a sikertlenebb évek hiányai pótolathassanak. Az egyesületi bizottság következő árakat határoz: 1 db számos ló, két évestől kezdve, egész nyaralásért fizet 8 pfrtot; 1 db két évesig 7 pftot; 1 db számos egy óra 2 pfrtot; 1 db csikó egy óra 1 frt 30 krt.

A vállalkozó legelőtulajdonos az egyesület által meghatározott árjegyzék szerint, melly például van itt feljebb jegyezve — szedi be a beérkező lovak után a díjakat a nála lévő naplóban, mellynek hasonpárja a ménestesternél tartatik, hol a beérkezett db ló vagy csikó szintén föl lesz jegyzendő s számot kap, melly alatt t. i. legelőtulajdonos vállalkozónál is beírva találatik.

Ezen naplók az egyesületnek havonként felmutattatnak s mihelyt a határozott fizetések kikerültek, a felül bejöhethető pénz azon módon a pártfogó egyesület pénztárába adatik be, miután ellenkező esetben másrészt a netán mutatkozó hiány a pártoló gazd. egyesület által fog haladéktalanul pótolatni. De hogy a gyakorlatba léptetés tervét kiegészítsük, még egyéb föltételeknek körrajzát is ide vonalazzuk, nem megállapított határozatúl kívánván azt a szíves olvasó által tekintetni, hanem mint egyes indítvány részletét, melly tanácskozás s többek beleszólása szerint ezen terv körvonalai szerint vitessék át az életbe. — Ugyanis következnek:

A bebérlési föltételek:

1. A nyaralási időszak kezdődik május 1-ső s végződik oct. 31-ik napján.
2. Egész évszakra bérlett ló, bármikor elvitethetik tulajdonosa által a ménesterről, de nem hozathatik helyette azon bérleti ár javára más ló semmi esetben.
3. A havi bérletnél az érkezés napja s az elvitel határoz. Két héten alól félhavi illetőség, azon felül egész havi fizettetik olly lovaknál, mellyek több hóig maradtak; mellyek azonban csak egy óra maradtak, a beléptetéstől számított idő, mindenkor egy hónap mint legkevesebb fog megvétetni az illető bebérlő tulajdonoson, habár csak pár nap lettek volna is ott.

4. A nyaralási bérletek egy harmada előre fizettetik, két harmada a ló hazavitelekor.

5. Havi bérleteknél utólagosan az elvitelnél történik a fizetés.

6. Bebérllett lovat végképeni kifizetés nélkül el nem vihetni; ha csak az illető bérbeadó legelőtulajdonos jóállása mellett nem, — kinek is az illy hátramaradt tartozások múlhatlanul kész bevételül be fognak tudatni.

7. Minden bebérlendő ló az illető ménesmester vizsgálata folytán vétethetik csak be, ha azt t. i. minden ragálytól mentnek ismerendi el.

8. Előleges bejegyzések által lehet biztosítani helyet bár kinek lova számára, mire nézve a beiratásnál fél havi díj lesz lefizetendő foglaló gyanánt, mely a lónak a nyaralási időszak kezdetétől 2 hét alatt való be nem érkezése esetén az egyesület javára ott vesz. Az illető bejegyző természetesen jogát veszti.

Kezelési rendelkezés :

1. A pártfogoló illető gazd. egyesület választmányilag ügyel fel a ménes kezelésére, az előbbi pontokban foglalt rendelkezéseim felül pedig az ügykezelésre is felvigyáz; ugyanis

2. Havonként szemlét tart a helyszínen küldöttségileg úgy a legelő-, mint a ménes mivolta felől — s szükség esetén rendelkezik.

3. A ménesmester és csikós-gazda rendelkezéseket fogad el a pártfogó egyesület választmányától vagy megbízottjától s hivatalos állásánál fogva föltétlen alárendeltjei az érintett bizottmányok.

4. Az istállózási vagy teletelési eseteket rendezi és intézi azon küldöttség, mire nézve — kivéven magánegyesség esetét — a vállalkozó legelőtulajdonos semmi alkut nem köthet, sem tartási költséget föl nem róhat a bizottmány beleegyezése s illetőleg jóváhagyása nélkül.

Miután elmondtuk a szoroson gyakorlati kezelés módját, szóljunk pár szót a nemesítés dolgában is s egyéb olly előnyökről s intézkedésekről, mik csak azért nem tétettek szabályba, mert a körülményektől s a bizottmány szakértelmének rendelkezési akaratától feltételezvék részben, részben pedig a dolog természetében állanak s elkerülhetlenül betartatnak. Illyenek p. o. a hágatások, mire nézve az illető császári ménes igazgatóság fel fog kéretni a hágatási időszak alatt 10—12, az illető bizottmány által körülírandó minőségű méneknek az egyesületi ménes terére való juttatására, mire nézve a hágatás vagy az illető lótulajdonosok szabad választása, vagy az illető bizottmány szakértő tagjai által fog a ménesmester közbejöttével eszközöltetni.

Illyen ama rendszabály is, miszerint mén- és kanczacsikók egymástól távol és külön fognak őrízteni. Szóval mind azon rendszabályok, mellyek rendezett méneseknél megtartatni szoktak, az illető bizottmány felügyelete mellett a ménesmester által fognak szigorúan életbe léptetni és kezeltetni.

Azon kérdés mutatkozik s marad még hátra, valjon az így szervezett ménesre nézve lesz-e elegendő bebérlő? Mert mindenek előtt kétségtelen az, hogy kis számú lovak összeadása nem fizetné ki magát; a tartás némelly kiadásai, de főleg a kezelése s felügyelése, melly egyenlően sok költségbe kerül 50 v. 500 lónál; s így az

a fő kérdés, ha összekerül-e 500 db ló ezen egyesületi ménesre? s ha nem kerül össze, a másik kérdés önkényt következik, ki fizesse a bevételeken felül eső költségeket, valamely gazdasági egyesület-e? vagy hát a bebérlők?

A gyakorlati téren összejegyzett tapasztalásokból ugyan majdnem bizton állíthatjuk, hogy ezen ménesnek kelete rendkívüli lesz s így a vállalkozásnak hitünk s meggyőződésünk szerint, helye nem igen van; mindenre kellvén azonban gondolni, hogy minden esetlegre is készen találjon bennünket a sors menete, rendelkezésünk kedvezőtlen fordulatok esetére is.

Erre nézve határozott véleményünk az, miszerint a bebérlők ne fizessék! — Ne pedig 1-ör azért, mert a még új eszmének a kivitelben rendkívüli hátrányára szolgálna, ha az egyes bebérlő nem tudja előre, mibe kerül a nyaralás 1 db lova után? de 2-or igen sok bebérlő a bizonytalanság miatt elmarad, a bebérléstől elrettenvén a netaláni nagyobb felülfizetéstől; de végre 3-or a kezelés is meg lenne nehezítve s bonyolítva annyira, hogy a kivitelben összerogynék a dolog, holott ellenkezőleg, ha valamely gazd. egyesület pártfogolja az illy ménest: 1-ör több garancia van a felülvigázatra nézve, 2-or a bebérlés biztosítva lévén, terjedtebb s így biztosítottabb is lesz; 3-or az előleges költségvetés szerint való hiányok pótlása, az egyesület által ha egyik évben terhesen viseltetnének is, a következőkben felül eső jövedelem is mutatkozhatik. De 4-er a magas kormányoknak is felettébb érdekében lévén a practicus lótenyésztés előmozdítása, remélhető, miszerint az illy ménes kormányi segélyben is részesülend.

A pártfogó gazd. egyesületek nyithatnak egyéb mellékes jövedelmi forrást is illy berendezés mellett, ugyanis évenként kétszer, például: a nyaralási időszak közepén és végén, egyegy lóárverést rendezhetnek a ménes területén, mellyen azután a lovak sokasága forgásba jöhet s az egyesület minden eladott ló után pár forintot láthat.

Fölmarad még ama lehetőség is, hogy a magas kormány által különösen pártfogolt eszme a svaben-neuburgi lótenyésztést előmozdító társulat is oda egyesülve alakulhat, melly dologból ezen ménes okkal móddal szintén nyerhet.

Válasszal is tartoznám a svaben-neuburgi lótenyésztő társulat ügyében, két általam igen tisztelt egyén felszólalása következtében, kiknek egyike Galgóczy Károly úr a Falusi gazdában igen gyakorlatilag forgatta ki az érintett svaben-neuburgi egyesületnek hazai viszonyainkra való alkalmazását. A másik nem lépett ki a síkra, csak magán levélben rontott neki a dolognak, de az sem kevésbé avatott ügyismerettel; s épen azért legyen szabad sajnálkozásomat kifejezni a felett, hogy ezen másik, t. i. R . . . . I . . . . Izsákról, igen rosztul eselekszi, hogy igen szép tehetségével s mondhatni ritka tanúltságával elvonul s az irodalmat mintegy megrövidíti viszavonúltsága által.

Válaszom, ezen általam igen tisztelt uraknak, nem lehet egyéb, mint ezen ezikk, melly az első indítványnak bővebb kifejtését czélozza s a mellett a svaben-neuburgi lótenyésztést előmozdító egyesületre nézve, egyebet nem mond, minthogy az is valami; de a Falusi gazdában sem mondtam én — ha jól emlékszem — egye-

bet, minthogy ezen egyesület így s így „lenne“ viszonyainkra alkalmazható. Föltétlen el nem fogadám s ha választásom van a kettő közül: sokkal szerénytelenebb vagyok, semhogy ne a magam indítványát nevezzem előnyösebbnek, hazai viszonyainkhoz alkalmasabbnak sat. Épen azért válaszom is nem ellenkező, hanem meghódoló s elismerő természetűt ölt magára, mellyben egyszersmind a két úrnak teljes tiszteletem és egyetértésemet kell szavaznom.

Levelek külföldről.

Greetwill, nov. 1. 1858.

V.

(A III. levél folytatása)

Az előrebocsátottak után, meg akarom fönnebi ígéretemhez képest ismertetni levelem olvasóit egy első sorban álló angol vadász-istállóval (hunting stable); hogy fogalmat adjak e sziget lakóinak a sporthoz előszeretetéiről s azon nagyszerű költségekről, mit különösen a gentry ebbeli nemes szenvedélyének kielégítésére évről évre áldozni szokott. Legyen e vázlat egyszersmind egy csekély próbája e hatalmas s erős nemzet dúsgazdagságának.

Greetwill maga, hol a vázlandó vadásztanya s istállók léteznek, Lord Bentinck Henry a portlandi herceg fiatalabb testvérének tulajdona, egy kisebb kiterjedésű mezőség Lincoln városa határán kies domboldalban, mellynek négyszegre felosztott táblái, csinnal körülnyesett zöldelő tövisbokrokkal, közben terebélyes fákkal körülövezdvék; a hozzá bérlett 600 holdnyi farm és szép farm-udvar pedig csak azért állanak fel, hogy a pár évvel ezelőtt épített vadásztanya szükségéit fedezzék. Egy illy körülkerített zöld mezőség közepén áll a vadásztanya több épületeivel, mellyek ismét több rendes négyszeg udvarokat képeznek. Az előszeretet, mellyel az angol négyszeg alakok iránt viseltetik, itt is szemembe ötlött; a rend és tisztaságot olly mértékben sehol sem találtam fel, mint az angol házaknál; az elsőt az által véli elérni, hogy mindent négyszeg alakokban vagy arányban helyez el. — A headgroom lakásán kívül az istálló, élelem kamara, színek, lovászlak, fedett lovarda és légszesz készlede képezik a nagyobb épületeket, ezekben foglaltatván a szerszámkamrák, lófördők, perzselő kamra és más apróbb helyiségek. A lovarda kivételével a többi építkezések solid anyagból egyszerűen, de izlés és csinnal készülvék.

A 60 lóra készült istállók, mai napon mind telvék, sőt helyiség hiányában még más 10 ló, 80 pár kopóval a szomszéd kennel-farmudvarba helyeztetek el. — A belső helyiségek 20 főosztályra osztvák, minden osztály egy külön kijárással az udvarra — három lónak szolgálván lakásul, — ezek ismét egymástól jól megvasazott rácsfalak által választvák el, úgy hogy minden ló elkülönítve egy 3 □ ölnyi szo-

bácskát foglal el; a téglapadlózat közepén vezet le a vasrostéllyal befedett csatorna, a padlaton szellelő kémény van, egy széles ablak barátságos világot önt minden egyes szobára. A sarkokba helyezett vályuk széles öntöttvas párkánnyal körülfogott kettős porcellán tálakból állanak, egyike a szem, másika a vadászat után nyujtani szokott friss forrásvíz számára, oldalt a falon jól megegzinezett szénatartó rács függ, továbbá egy kosár, mellyben a tisztogató szerszámok léteznek, végül egy légszeszlámpa a belső bútorzatot, magasan felhintett szalmaalom pedig a ló nyughelyét képezik. A kútból vezető vízcsatorna az istálló épületeket körülfutva, minden osztály bejárásánál egy csapban végződik, melly alatt minden egyes lónak a maga külön, megszámozott vedre áll. A fő osztályok mindenikének, vagyis minden három lónak megvan a maga lovásza.

Végig vezettem magamat ezen istállókon, jól szemügyre vévén nemes lakóit, a vezető groom minden egyes lovat lepokróczozva s kötőfékét megoldva, elmondá egész származási listáját, bizonyos rátartással szavallván el a dicséreteket s az aratott győzelmeket. Különös szokás divatozik ezen embereknél, hogy soha sem mondják meg, mi a lónak tulajdonképeni értéke? s valahányszor ezt valamely lónál kértem, a válasz mindannyiszor az volt: hogy 400, 700 vagy 1000 *z* tagadtatott meg érte, de hogy mennyi ígértetett, azt mindig elhallgatták. Az angol groom lovainak kitűnő voltát másképp ki sem tudja fejezni, mint ha azokat Lord Derby lovaihoz hasonlítja; miből azon hatalmas szerepet, mellyet a nemes lord istállója játszott, könnyen lehet gyanítani; a legközelebb Doncasteri események után — mellyekről f. é. szept. 18-ki levelemben szólottam — valószínű azonban, hogy kevés évek múlva, egy egész más hangzású mérlegező istállót fogunk a lovasok szájából hallani. — Sajátos még azon megszólítás, mellyet a groomok használnak, ha lovaiknak valamit megfoghatóvá akarnak tenni; „com sir!“ volt az általános bevezetés minden lónál, mellynek az okos állat nyomban engedelmeskedve, vélünk szemközt fordult, mi megtörténvén, a groom szokott ünnepélyes komolysággal felém fordulva, ugyanazon szóval: „Sir!“ várta további kérdéseimet. Egyébiránt ezen utóbbi megszólítás nem volt egészen újság előttem, mert — zárjel alatt legyen mondva — már ezelőtt több előkelő Lady szájácskájából hallottam kedvencz ölebecskéjét udvarló gentlemenjeik jelenlétében, ezekkel egyaránt urazni; miért nem illetné meg tehát illy körülmények között a hasonló czim a nemes lovat!

Bocsánatot kérek olvasóimtól e kis kitérésért.

A 60 hunter között 30 telivér angol, a többi fél vagy háromnegyed vér, szürke 12 a huntsmanek számára. Ennyi nemes származású állat között csak igen kevésre akadtam ép s tiszta lábszárakkal, majd mindeniknél az ismert olly mindennapi lábcsontsérvek jelei mutatkoznak, mellyek az ütések és sértések következtében támadván, tüzzel, mint egyedüli radícalis szerrel szoktak orvosoltatni. A térdkalácstól kezdve le egész a koronáig, tehát az alsó lábszáron mindenütt a vas nyomai látszanak, apró, többnyire, négyeszebeni sütéseket képezvén; — ezt azon lovaknál is észrevehetém, mellyeken semmi csontsérülés nyomai sem mutatkoztak s mit a groom azzal okadatolt, hogy ez csak szokásból történik minden lovaiknál, hogy az inakat erősítsék s a nagy érzékenységet eltompítsák. (?) — Általában itt a lábszársérvek —

ha csak azok orvoslása nagyon el nem hanyagoltatott — a lovak értékére nincsenek olly lényeges befolyással — mint teszem azt hazánkban; mi minden esetre az állatgyógytan nagy előhaladtára mutat.

Szembeötlő az is, hogy a lovak téli kőczos szőrt nem viselnek, hanem szőrük egyaránt egész testükön, ép, mint nyáron szokott lenni, rövid s fényes. Ezen körülményre figyelmesebb lévén, megtudtam hogy a lovak szőre szeptember, október és november hónapokban leperzseltetik. A perzselés légszesz-tűzzel történik s az eljárás e körül következő: A tanya egyik oldalán van egy légszesz készlede (gasometer), melyet a tulajdonos Lord csupán a fönnebbi czélből állitatott fel; másodrendű czélja pedig: az abból folyó 80 lánggal az istállók és a többi helyiségek kivilágítása. Az apparatus maga 110 fontba ba kerül s 1000 láb légszeszt — hallatlan olcsón — 2 shillingért állit ki. Ép ezen mesés ár okozta azt is, hogy hasonló gyártmányú légszesz-készledek (Bowerpatent, Porter, Lincoln) mellyeknek ára 60 fontól 200 fontig, annyira kiterjedtek a vidékben, hogy ritka helyet fogunk találni — nem értek városokat — a hol csak 60 világitó lángra is szükség van, tehát gyárak, kastélyok, nagyobb farmoknál, hogy ezen világitás neme be ne hozott, — vagy készülőben ne volna.

A légszesz egy erős, a föld alatt vezetett csővön jő be a lőfürdő épületbe, mellynek belseje két tágas kikővezett kamrát képez, más csövek ismét a meleg és hideg vizet különmemű zuhanyokba végződve vezetik be. A megtisztítandó ló az istállóból ide vezetetik, mihelyt a test nincs párolgásban és a szőr tökéletesen száraz. A légszeszt bevezető csőhöz van illesztve egy hajtható $1\frac{1}{2}$ öl hosszúságu kautsuk cső mellynek végéhez erősittetik a keskeny lóvakaró alakú égető vas, ennek alig látható apró lyukain szivárog ki a csap megnyitásával a légszesz, melly meggyujtatván egyik lovász a lovat kötőfékjénel tartja, míg a másik a tüzet lehellő vakarót — visszafelé simitván előbb a szőrt — a fejtől kezdve az egész testen apró szünetekben végigvontatja s ezt ismétli olly soká és annyiszor, míg minden téli szőrt és kőczot egyiránt le nem égetett. A ló lehető nyugodtsággal türi ezen mütételt, mellynek bevégeztével pokrőczok és teritőkkel betakargattatva, egy groom által kézen a mezőre kivezetetik s ha teste a sebes testgyakorlat után teljes izzadásba jött, a pokrőczok levéttetnek s az egész ló késformájú vaseszközök által jól megvakartatván — leterittetik s szép csendesesen a fürdőépületbe visszahozatik. Itt a pokrőczok újból levéttetvén, lágymeleg víz zuhany alá helyeztetik s teste előbb éles kefékkel, azután szivaccsal dörzsöltetik, mi megtörtévnén, száraz lepedőkkel megtörülgetik, megszáritják, s egészen megtisztitva istállójába visszavezetik. Ezen eljárás által a ló szőrének rövidítése és fényessége, tehát a tisztaság és csin minden káros következmény nélkül el van érve. A perzselés azonban ügyességet és gyakorlottságot feltételez. Minden angol uri kocsis es groom már megvan barátkozva ezen eljárással, a városi istállókban mindenütt bevezetve találjuk e czélből a légszeszt, úgy hogy urf kocsis és hátilovaknál hosszú téli vagy kőczos szőrré akadni valóban ritkaság.

Különös kiemelés érdemelnek még a példás csinnal rendezett belől egészen fényezett fával kirakott szerszámkamrák, hol minden lónak külön külön rekeszekben lerakvák vagy felaggatvák öltözékei — a legszebb nyergek s szerszámok mellyek

becse előttünk nem hiában olly nagy esábitólag kínálkoznak a szemeknek. A helyiségek télen át fűtetnek.

Az élelmentár, a groomok emeletes laka és egyéb építkezések leírását, mellyeken a legnagyobb tisztaság ömlik el, mint kevesebb érdekűeket elhallgatom; s levelem azzal végzem be, hogy ha gazdasági utaim közbe az érdeemes lorddal a hetenként rendszeren kétszer tartatni szokott kopászatokon, valamelly covert mellett körülfogva száz és még több úrlovasoktól találkozom, lehetlen, hogy mindannyiszor a „Vadász- és Versenylap“ f. évi 28-ik számában „A sport és nevelési irányunk“ czím alatt közlött szerkesztői czáfolatok helyes iránya eszembe ne jutna és irigy szemmel ne tekintének fel a merész, alig elérhető — haladókra.

TÉREY PÁL.

Csákó nov. 22. 1858.

Miután havazás, hideg szél és a lépfene, mely négy lovat egymásután megsemmisíte, a társaság legnagyobb részét eloszlatta volna, a hátramaradt kevesek a közel fekvő szomszédságokba rándultak s részint puskavadászattal, részint kaddalózással, sőt szánkázással is töltötték kedvetlen napjaikat. — Mennyire nagy lön ijedelmtünk, midőn 13-kán reggelre tiz fok hideg mutatkozott, de mennyivel nagyobb örömtünk, midőn 14-én reggelre déli szelünk hathatós pártfogása alatt olvadni kezdte a hó s derülni nyommasztott kedélyünk Ugyanaznap délre már tizen együtt valánk ismét, várván a majdan történeudóket.

15-én, daczára annak, hogy a tarlókon itt ott még hó feküdt s hogy árkaink még mind hóval valának telve, kisebb falkákkal néhányan még is kiindultunk. A nem sokára ezután ugrasztott nyulat csak rövid ideig üzhettük a közbejött hófúvások s nedves szántások miatt, mellyek a szél daczára mutatkozó nyomot meghíúsíták. Tovább keresvén, a csákói kastély közelében lévő bekerített bokros helyhez érénk, mellybe falkavezetők beereszté kutyáinkat s íme pár percznyi motozás után roppant róka indul ki abból, mellyet gr. Károlyi Gyula pillantván meg először, hangoz tally hó!-ra fakadt. A vadászat elindult, négy havas árkon keresztül egyenesen Apponyi-Kondorosra s onnan a csabai tanyák mellett az aradi úton keresztül gr. Wenkheim Antal csorvási majorjáig, hol három óranegyedig tartott hajtás után elvesztettük ellenünket; — a társaság fáradt lovakon tért vissza, mert a föld iszonyú mély volt.

E vadászat volt mintegy előize mindazon nagyszerűnek, a mi bekövetkezendő volt, mert 17, 18., 19. és 20-án olly vadászataink valának, minőkre négy év óta nem emlékezünk s ezek közt legszebbnek mondható a 19-ki, midőn Kis-Szénáson egy órai hajtás után, több akadályt szerencsésen leküzdve, fogattuk el a nyulat. Ugyanaznap egy igen érdekes jelenet lepte meg a lovasokat, mert a szénási gye-

pek egyik árka hóvízzel telvén meg, patakot képző akadályként iszonyú ugrásra serkenté lovainkat. A lelkesedés e vadászat után nagyon nagy volt s csak azt sajnáltuk, hogy a sok pajtás közül csak 11-en vehettek részt e nevezetes nap élveiben.

Nem kevésbé volt érdekes 20-án a második futás, mely gróf Wenkheim Antal csorvási majorja mellett kezdődvén, egyenes vonalban az 1 és $\frac{3}{4}$ mértföldnyire fekvő orósházi tanyáknál végződött.

Ma ismét fagy dermeszti szorgalmas vadászainkat s tartván attól, hogy bármely perczen szétkergethet az idő: az idei vadászidőszak eredményeiről emlékezem még néhány szóval.

Október 15-e óta volt tizenkilenc vadászat s ezek alatt tizenhat fogás és egy rókahajtás. Ezenkívül öt napon tartattak agarászatok, melyeket az itt egybegyűlt néhány jó agár eléggé kielégítőkké tőn. Nagyon sajnáltuk, hogy a kedvezőtlen időjárás miatt sem az akadályversenyt, sem a billikomagarászatot nem tarthattuk meg.

B. PODMANICZKY FRIGYES.

Agárverseny Megyesen.

(Nov. 21. és 22.)

Díj egy ezüst kulacs. Tétel 5 pfrt.

B. Simonyi Lajos — Erzsi	}	Erzsi
Csernovics Arzén — Tinka		
B. Atzél István — Fecske	}	Fecske
Kövér Gusztáv — Szemes		
Thaisz Gyula — Huszár	}	Huszár
Tóth Alajos — Mákszem		
B. Atzél István — Füles	}	Füles
Thaisz Gyula — Mara		
Kabdebó Zsigmond — Czigány	}	Czigány
Kabdebó Zsigmond — Szikra		
B. Atzél István — Fecske	}	Fecske
Terényi Lajos — Hattyú		
B. Simonyi Lajos — Erzsi	}	Erzsi
B. Atzél István — Füles		
Kabdebó Zsigmond — Czigány	}	Czigány
Thaisz Gyula — Huszár		
B. Atzél István — Fecske	}	Fecske
B. Simonyi Lajos		
Kabdebó Zsigmond — Czigány	}	Czigány
B. Atzél István — Fecske		

s e szerint győztes a tavali billikomos **E r z s i** és az igen jeles **F e c s k e** ellenében Kabdebó Zsigmond **C z i g á n y** fekete kanagara lón. — Ugyan ezen alkalommal b. Atzél István jövendőre egy agárverseny díjat alapított, melynek feltételeit e lapokban — igérete szerint — legközelebb közölni fogja.

A Vadász- és Versenylap érdekében.

1859-el harmadik évfolyamát kezdi meg a „Vadász- és Versenylap.“

Életének két lefolyt évére visszapillantva, a szerkesztő önmagát vonja számadásra az iránt, vajjon lapja megfelelt-e feladatának, pótolta-e némi hiányt, mulattotta-e, tett-e szolgálatot az irodalom és a sport gyakorlati terén, szóval életre való-e s fennmaradása kívánatos-e?

E kérdésekre a szerkesztő nem képes önmagának felelni. Tudja, hogy a mi jót tartalmazott lapja, azt ügybuzgó levelezőinek köszönheti; de érzi egyszersmind, hogy e lap koránsem áll még az aránylagos tökély ama színvonalán, hol azt a szerkesztői jóakarát látni szeretné.

S itt ismét ama kétely keletkezik, hogy talán e jó akarat nagyobb az ügyességénél, mely a szétágazó érdekeket nem bírta úgy összpontosítani, hogy lapja a köz-kívánatnak megfeleljen?

Mint hogy azonban a szerk. is közbirtokosa ama emberi gyarlóságnak, mely az okot gyakran másban szereti keresni, lehetlen nem gondolnia az úttörés nehézségeire, melyekkel két év óta küzdve, legfőlebb annyira vihette, hogy lapja ma talán jobb, mint kezdetben volt.

Azt, vajjon pótol-e némi hiányt s életrevaló-e? az olvasó közönség részvéte szavazza meg. Ha ennek csekélységéből mintegy „bizalmatlansági“ szavazat tűnnék ki, a szerk. megszüntetné a lapot, nem talán az anyagi kár miatt, hanem azon okból, mert egy ötödik kerékre szükség nincsen. Anyagi kár ellen biztosítva van e lap, de mielőtt e biztosításra szorúlna, letenné a szerk. a tollat, mely szellemi hiányt fedezni nem képes.

E ponton még nem állunk, de félős, hogy közelgünk feléje. Az első évfolyam meglehetősen pártolásnak örvendett, az előfizetők száma a négyszázat meghaladta. A másodikban e szám tetemesen — annyira csökkent, hogy a harmadik évfolyamot csak a szerkesztői egyszerűzetet indítja meg.

Vannak azonban olvasóink, kik lapjainknak két év óta folytonos előfizetői lévén, ez által azt látszanak tanusítani, hogy a „Vadász és Versenylap“ szabad óráiknak szívesen látott vendége.

Ez ösztönzőleg hat a szerkesztőre s őt ama bizalmas kérésre bátorítja, hogy e régi előfizetői a mai számmal szétküldött ivre, saját aláírása mellé legalább még egyet szerezni s ezzel azt eszközölni méltóztassanak, hogy a nagyobb pártolásnak örvendő folyóirat felsőbb engedelemmel heti lappá változassék át s mindamellett olcsóbb áron jelenhessen meg. A hetenkénti megjelenéssel nyerendő nagyobb terjedelem arra képesítene, hogy a sport többféle nemét egyesítő lap minden szokról tüzetesebben szólhasson s így mindenki külön igényének inkább megfelelhessen.

Előfizetési felhívásunk minden ígéretet, veres betűt és czifra szót mellőzve jelen meg; azt, vajjon érdemes-e arra, hogy néhány aláírással ellátva küldessék vissza, a „V. és V. lap“ két évi folyamánát méltánylásától függeszti fel a

szerkesztő.

MELLÉKLET

a Vadász- és Versenylap 33-ik számához.

A csicsói ménes.

(Csallóközben Komárom megyében.)

Angol telivérek :

MELODY telivér megypej kanca, ap. Melbourne, any. Sheet Anchor k. Gr. Waldstein Albert tábornok tulajdona.

BEAUTY vil. pej kanca, ap. Netherby, any. Diana, (Tramp k.) Gr. Waldstein A. tulajdona.

1857. Fille de Marbre telivér pej kanca, Alerttől.

1858. Elsa telivér pej kanca, Deerslayertől (Bloomsbury után.)

Magas vérűek :

COLOMBINE ver. sárga kanca, ap. Coulon, any. Meteora. (Versenytéren telivér- és magas vérű lovak ellen több ízben győztes. Sokan telivérnek tartják, e tulajdonsága azonban anyai részről nincs tökéletesen bebizonyítva.) Gr. Waldstein A. tulajd.

1858. Dinora szürke kanca, ap. Clincher telivér (Clinker után.)

MALACCA szegsárga kanca, irlandi nemes vérű. Gr. Waldstein János tulajdona.

1858. Fajankó sárga mén, ap. Clincher.

LINDA félvér pej kanca Privateertől. Gr. Waldstein Ján. tulajd.

1856. Pisztoly pej herélt, Revolver telivértől.

1858. sárga kanca, Deerslayertől.

LUNA félvér vil. pej kanca. Gr. Waldstein Ján. tulajd.

1857. söt. pej mén, ap. Abugress arab faj.

1858. söt. pej mén, ap. Naasser arab faj.

HAMDAMDAIY eredeti arab szürke kanca.

Az elősorolt kanczákat, valamint a többi itt nem nevezett magyar fajú kanczákat ez idén a következő menek fedezték : Italian, Snowstorm, Deerslayer telivér; Pride of England (Norfolkféle angol trotter,) és Sheriff eredeti arab mén.

A többi csikókat, mellyek közt több jó reményű félvér van, nem nevezzük, csak három erős Percheront említünk, melly faj a magyar vérrel jól vegyülni látszik. E ménesnek Bábolnához és Kisbérhez közel fekvése a hágó ménnek megválaszthatása tekintetéből sok előnnyel bír.

A Terézia napján tartott jutalomkiosztásra 52 csikó jelent meg s ez örvendetes szám között több jól nemzett és nevelt találkozott. Különösen volt egy két éves angol majd telivér kanca, melly azonban nem mezei gazda tulajdona lévén, a díjosztásnál nem volt tekintetbe vehető.

Hágó ménék.

Velejtén gróf Andrásy Aladár istállójában:

LITTLE HARRY 1849. ap. Epirus, any. Fraudulent, mely Venison és Defencetől sat. származik. Anglia első gyepin tíz versenyben győztes; a pesti gyepen 1856-ban a Károlyi tétversenyt nyerte. Hág előre leteendő 50 forintért. Istállópénz 3 frt.

PÁTKA ap. Conscript, any. Lily, melynek ap. Lilac Privateer után. Hág előre leteendő 15 forintért. Istállópénz 2 frt.

Gróf Kinsky Octavián chlumetzi istállójában:

GRIZZLY BOY a jövő hágatási időszakra, vagy is 1859. február elsejétől ugyanazon év július elsejéig 300 # háromszáz aranyért bérbe adandó. A szállítási költséget ide és oda, úgy szintén a lóval utazó és maradó lovász uti- és tartási költségét a bérbeadó viseli. A mén hús kanczát fedezhet, ha azonban ennél több volna fedezendő, húszon felül mindenikért 20 arany jár a tulajdonosnak. Vállalkozók levél útján Jackson chlumetzi idomárral értekezhetnek.

L ó á r v e r é s .

(Gróf Henckel Hugo lovainak e lapok előbbi számában kitett magas árai még azon időbeliek, midőn e lovak eladásra voltak felállítva. Az árverésnél ezen árak nem lesznek figyelembe veendőek)

Donnersmarki gróf **Henckel Hugo** ménese Reidebenben (Styria) végkép feloszolván, az e ménesbéli telivér hágó ménék és anyakanczák

dec. 15-én déli 12 órakor Bécsben, Schawel Jakab úr téli lovardájában nyilvános árverés útján a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett el fognak adadni; jelesül

Hágó ménék:

M i d h o p e s g a m. 1853. ap. Sotterley (Plenipotentiarytól) any. Mabel, melynek ap. Maple, any. Gaity, ez utóbbinak ap. Frolic, any. Mermaid. Nyereményei:

1856. Handicap 204 $\bar{a}$ és 87 $\frac{1}{2}$, $\bar{a}$ Beverlachen! handicap 155 $\bar{a}$ Riponban; handicap 82 $\bar{a}$ Lincolnban.

1857. 1187 $\frac{1}{2}$ for. (2-ik ló) és 1000 for. (2-ik ló) Pesten: handicap, ezüst ló és 198 Frigyes arany Berlinben; 500 tallér és 5 Frigyes arany ugyanott; 30 Fr. arany (2-ik ló) Magdeburgban; 30 Lajos arany (2-ik ló) Hamburgban.

B o l e r o p. m. 1852. ap. Elis vagy Pastoral, any. Saltarella, melynek ap. Stumps, any. Katherine (Taurus, Incubus sat. anyja) Sootshayer és Quadrilletől, mely Selimtól származik. — Több ízben kitűnően futott legjobb társaságban, kétszer megverte Koh-i-noort és His Royal Highnest.

P r o p h e t s g a m. 1852. ap. Elis vagy Pastoral, any. Tarquinia, melynek ap. Emilius, any. Torelli, Cerberustól. — Nyereményei:

1855. 63 Fr. arany Boroszlóban.

1856. 200 tallér és 18 Fr. arany Namslauban; 100 tallér és 63 Fr. ar. Boroszlóban.

Ibrahim p. m. 1855. ap. Harneitstein (Sir Herculestől) any. Pick Pocket, Plenipotentiarytól. Nyereményei:

1857. 150 tallér és 75 Fr. arany Boroszlóban ; 100 Fr. arany Berlinben.

1858. 502 $\frac{1}{2}$ for. (2-ik ló) Bécsben.

K a n c z á k :

Lady Free p. k. 1850., ap. Freeman, any. All-round-my-Hat, Bay Middletontól ; utólszor fedezte Harneitstein febr. 8-án. Nyereményei :

1853. 90 Laj. arany Dresdában ; Handicap 61 arany Berlinben.

White Stockings sga k. 1850, ap. Elis, any. Her Majesty, Velocipedetől. Nyereményei :

1852. 250 for. (2-ik ló) s egy különfogadás 100 arany Prágában.

1853. 450 for. Bécsben, 15 arany (2-ik ló) Berlinben.

Jessica sga k. 1854. ap. Elis, any. Pick Pocket, Plenipotentiarytól. Utólszor fedezte Sheet Anchor febr. 16-án.

Sarcastic p. k. 1854. ap. Charborn, any. Satirist ; melly Ténierstől és Touchstone anyjától származik. Utólszor fedezte Harneitstein april 4-én.

Masurek p. k. 1840. ap. Cacus, any. Mulebird, Merlintől. Utólszor fedezte Harneitstein april 7-én.

Joly sga k. 1849. ap. Elis, any. Tarquinia, mellynek ap. Emilius, any. Torelli, Cerberustól. Utólszor fedezte Harneitstein april 9-én.

Vielka fek. k. 1847 ap. Louthenburg, any. Masureck, Cacustól. Ut. fedezte Harneitstein május 10-én.

Lucia sga k. 1848, ap. Elis, any, Lady Ischmael, Ischmaeltől és Corumbától, mellynek ap. Filho da Puta. Ut. fedezte Sheet Anchor május 10-én.]

Helen sga k. 1848. ap. Louthembourg vagy Elis, any. Masureck, Cacustól. Ut. fedezte Harneitstein május 28-án. Ára 800 for.

Herculeana fek. k. 1839 ap. Sir Hercules, any. Emiliana, mellynek ap. Emilius any. Whisker k. Fedezte Ephesus.

Enterprise p. k. 1850. ap. Liverpool Junior, any. Fair Louisa, mellynek ap. Voltaire, any. Minna, Camillustól. Fedezte Ephesus. Nyereményei :

1853. 40 és 32 z Liverpoolban, 35 z Doncasterben.

Butterfly nincs fedezve.

Touchstone k. félvér.

Esmeralda félvér.

Sylphida félvér.

Hercules k. félvér.

A fenn elősorolt lovak f. évi dec. 1-étől Freudenauban, a cs. kir. Praterbeli **Lusthaus** mellett lesznek szemlére felállítva. Bővebb tudósítást ad **Cavaliero** Ferencz, a bécsi lovaregylet titkára ; Stadt, Wildpretmarkt, Nro 550.

Eladó lovak.

Földváry Gábor úrnál a baracsi pusztán (Pest megye) :

Két jól betanított, négy éves, herélt, nemes fajú, tarka kocsis ló. Áruk 400 for.
Egy négy éves nemes fajú, tarka, idomítatlan, vemhes kanca. Ára 150 for.

Nagy Abonyban (vasúti állomás) gr. Szápáry István istállójából :

Egy — a főtí vadászatokról ismeretes sötét pej kanca, előbb gróf Pálffy Pál tulajdona
ára 600 ft.

Egy négy éves szürke 15 $\frac{1}{2}$, markos arab ivadék ; ára 500 ft.

Gróf Kinsky Octavián chlumetzi méneséből :

Több telivér és félvér két és három éves mén és kanca, valamint több anyakanca is szabad
kézből eladó. Tudakozó bérmentes levelek Jackson idomárhoz Chlumetzbe (ut. p. Pardubitz) in-
tézendők.

Kozma Ferencz úrnál — Baracskán :

Öt éves sárga kanca, 15 $\frac{1}{2}$ m. hg. Liechtenstein Bridegroomja után. Ára iránt értekezhetni
a tulajdonossal, ut. p. Martonvásár.

A szolnoki gazdasági és lovaregylet

ez évi második díjagarászata dec. 15-én Törökszentmiklóson fog tartatni ; a pályá-
zandó agarak megelőző nap este 8 óráig nem csak bejelentendők , de be is mutatta-
tandók.

Tét egy agár után 5 pft, gyeppez 2 pft.

Díj : 10 arany s egy tiszteletdíj b. Podmaniczky Frigyesről.

K é r e l e m.

Azon t. cz. előfizetők, kik lapjainkat piros keresztkötés alatt kap-
ják, a hátralévő előfizetési díj beküldésére kéretnek fel.

T A R T A L O M :

Töredékek egy öreg erdélyi vadász emlékirataiból. — Egyesületi ménes rajza. Visontaitól.
Levelek külföldről. — Csáki tudósítás. — Agárverseny Megyesen. — A Vadász- és Versenylap
érdekében. — A csicsói ménes. — Hágó ménék. — Lóárverés. — Eladó lovak. — Agarászati ha-
tárnap. — Kérelem az előfizetőkhez.

Megjelen e lap minden hó 10. 20. és 30-án egy iven. Előfizetést elfogad a szerkesztőség
Pesten (Szervita-tér 3 sz. 2-ik em.) egész évre 10, félévre 5 ftal pp. Az 1857-ik évi első évfolyam teljes példánya kapható 6 ft. 24 kron p. p.

Tulajdonos kiadó és felelős szerkesztő Bérczy Károly.

Pest, 1858. Nyomatott Emich Gusztávnál. Barátok tere 7. sz.

**A mai számhoz „Előfizetési ív a Vadász- és Versenylap 1859. évi folya-
mára“ van mellékelve.**